

СЕКЦІЯ 22

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Керівник секції: завідувач кафедри міжнародного та європейського права,
д. ю. н., доцент О.В. Бігняк

Секретар секції: доцент кафедри міжнародного та європейського права,
к. ю. н., доцент К.В. Мануїлова

АРАКЕЛЯН МІНАС РАМЗЕСОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
перший проректор, доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України*

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Проблема функціонування правозахисної системи, а також правозахисної діяльності, постійно знаходиться в центрі наукових досліджень. При цьому інституційний механізм сучасної держави необхідно трансформувати таким чином, щоб він відповідав суспільним потребам, виходячи з примату інтересів людини і громадянина.

Стрімке поширення коронавірусу, що став причиною зараження та смерті великої кількості людей практично в усіх країнах світу, вимагає мобілізації всіх сил та коштів на вирішення цієї проблеми. Сьогодні, практично всі держави світу беруть екстраординарні заходи по боротьбі з ним. Дані заходи є надзвичайними і неординарними, які балансують на межі дотримання принципів законності і доцільності, які часом призводять до обмеження прав і свобод громадян. У зв'язку з цим багато правозахисних організацій акцентують увагу на небезпеку порушення принципу дотримання та захисту прав людини. Як зазначає більшість правозахисних організацій, уряди багатьох країн використовують пандемію як можливість для порушення прав людини в своїх країнах. У деяких країнах справа доведена до абсурду, де введена заборона на вживання слова «коронавірус» (наприклад, в Туркменістані), а в деяких інших країнах воліють замовчувати про зараження коронавірусом або віддають перевагу занижувати цифри (наприклад, в Північній Кореї, Південному Судані, Таджикистані).

Необхідно відзначити, що бездіяльність деяких урядів, а також насильницьке рішення деяких керівників держав щодо своєчасного

запровадження жорстких превентивних заходів може призвести, і вже призвело до небажаних наслідків з розповсюдження коронавірусу, що практично означає порушення конституційних прав громадян – права на життя та здоров'я.

Генеральна Асамблея ООН 2 квітня 2020 року ухвалила Резолюцію, в якій визнала, що пандемія COVID-19 вимагає глобальної відповіді, заснованої на єдності, солідарності та відновлення багатостороннього співробітництва, підтверджує свою прихильність міжнародного співробітництва та багатосторонньої діяльності та свою рішучу підтримку центральної ролі системи Організації Об'єднаних Націй в глобальній боротьбі з пандемією Коронавірусного захворювання 2019 року (COVID-19). У Резолюції особливо наголошується на необхідності повної поваги прав людини та підкреслюється, що в боротьбі з цією пандемією не повинно бути місця ніяким формам дискримінації, расизму та ксенофобії [1].

Європейський Союз також акцентує увагу на тому, що в умовах пандемії, захищаючи життя і здоров'я людей, необхідно походити з найважливіших принципів, пов'язаних з дотриманням та захистом прав людини. Одночасно висловлюється занепокоєння політикою деяких урядів, спрямованої на використання пандемії коронавірусу (COVID-19), як можливості для порушення основ демократії та порушення прав людини, посилення своїх режимів, обмеження демократії і зазіхання на верховенство права.

Зокрема, опосередковано йдеться про ситуацію в Угорщині, де в кінці березня парламентом країни надано уряду Віктора Орбана практично необмежені повноваження щодо дій в умовах надзвичайної ситуації, введеної в умовах пандемії коронавірусу. Даний закон піддається критиці багатьох правозахисних організацій.

В ЄС постійно підкреслюється необхідність дотримання найважливішого принципу, згідно з яким надзвичайні заходи повинні бути необхідними, відповідними та обмеженими в часі, також їх слід регулярно переглядати і дотримуватися міжнародних зобов'язань. Найголовніше – режим надзвичайного стану не повинен обмежувати свободу вираження думок, а також свободу преси [2].

Рада Європи, як найважливіша правозахисна організація в Європі, прийняла відповідну заяву про вплив та наслідки пандемії COVID-19 за дотриманням прав людини, в якому основна увага приділяється забезпеченню прав та захисту найбільш вразливих верств населення: мігрантів, біженців, дітей, осіб похилого віку, жінок, які можуть піддаватися насильству, ув'язнених [3].

В даному контексті Комітет ПАРЄ із соціальних питань в своєму рішенні підкреслив, що боротьба з пандемією коронавірусу повинна відбуватися з дотриманням соціальних та економічних прав громадян.

«Як ніколи після Другої світової війни, пандемія COVID-19 показала необхідність посиленого захисту прав людини, включаючи економічні та соціальні права», – заявив голова комітету Луїс Лейте Рамос. Комітет

підтримав проект резолюції від 27 березня під назвою «COVID-19 – ефективну відповідь із забезпеченням прав людини» [4].

Серед ризиків для європейських демократій профільний комітет Асамблеї назвав дискримінацію мігрантів та біженців, бідність та маргіналізацію, подальше поглиблення нерівності, а також уразливість жінок, осіб похилого віку та людей зі слабким здоров'ям.

20 березня 2020 року Комітетом було затверджено Перелік принципів, що стосуються поводження з особами, позбавленими волі, в контексті пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19). Зокрема, в принципі 5 Переліку зазначається, що всі органи влади, від яких це залежить, повинні здійснювати узгоджені заходи, які є альтернативними позбавлення волі. Такі заходи є гостро необхідними, перш за все, в ситуаціях перенаселеності установ. Крім того, влада частіше повинна вдаватися до альтернатив взяття під варту в очікуванні суду, скорочення термінів тюремного ув'язнення, умовно – дострокового звільнення та пробації. Їм слід повторно оцінити необхідність продовження недобровільного приміщення осіб у психіатричні лікарні, розглянути можливість виписки або надання комунальної медико-соціальної допомоги особам, які перебувають в установах соціального забезпечення. Крім того, слід в максимально можливій мірі утримуватися від затримання мігрантів [5].

З огляду на рекомендації європейських інститутів і ситуацію з пандемією в Україні, розуміючи, що життя та здоров'я людини згідно з Конституцією України є найвищою соціальною цінністю (стаття 3), Національна Академія Адвокатів України закликала вжити дієвих заходів щодо обов'язкового обліку судами, органами прокуратури та попереднього розслідування умов пандемії, як однієї з причин, які повинні враховуватися при виборі запобіжного заходу [6].

Відома правозахисна організація «Amnesty International» 15 квітня 2020 року опублікувала доповідь про ситуацію з правами людини в Європі та Центральній Азії в 2019 році. Генеральний секретар Amnesty International в Німеччині Маркус Беек зазначив, що «під час криз, таких як пандемія COVID-19, захист прав людини набуває особливого значення. Якщо ми не хочемо після надзвичайної ситуації в охорони здоров'я зіткнутися з НС в плані захисту прав людини, важливо не забувати про жодного потребуючого і в ході кризи звертати особливу увагу на захист прав і свобод людини» [7].

На думку Amnesty International, в багатьох країнах Східної Європи дії влади в останні місяці сприяли тому, що регіональні та міжнародні інститути, які займаються захистом прав людини, втрачали авторитет, в той час, як уряди цих країн послідовно обмежували права громадян на свободу слова та зібрань, а також їх соціальні та економічні права. Крім обмежень свободи слова в східноєвропейських і центральноазійських країнах, занепокоєння правозахисників викликала ситуація з корупцією, правами жінок, захистом навколишнього середовища та правом на вільні і чесні вибори.

Список використаної літератури:

1. Резолюції Генеральної асамблеї ООН від 2 квітня 2020 року <https://undocs.org/en/A/RES/74/270>
2. EU spokeswoman: Emergency measures must be limited 20.04.2020. <http://rs.n1info.com/English/NEWS/a591148/EU-spokeswoman-Emergency-measures-must-be-limited.html>
3. Information Documents 7 April 2020 Respecting democracy, rule of law and human rights in the framework of the COVID-19 sanitary crisis <https://rm.coe.int/sg-inf-2020-11-respecting-democracy-rule-of-law-and-human-rights-in-th/16809e1f40>
4. COVID-19 – эффективный ответ с обеспечением прав человек. Проект резолюции от 27 марта <http://timeua.info/post/v-mire/v-pase-gotovyat-rezolyuciyu-o-zashite-prav-cheloveka-vo-vremya-pandemii-covid-19-18687.html>
5. Council of Europe anti-torture Committee issues “Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty” <https://www.coe.int/ru/web/cpt/-/covid-19-council-of-europe-anti-torture-committee-issues-statement-of-principles-relating-to-the-treatment-of-persons-deprived-of-their-liberty->
6. В НААУ призвали минимизировать содержание за решеткой в условиях пандемии https://zib.com.ua/ru/142166-v_naau_prizvali_minimizirovat_soderzhanie_za_reshetkoy_v_usl.html
7. Права человека во время пандемии: АІ оценила ситуацию в Восточной Европе <https://eurasia.amnesty.org/2020/04/14/amnesty-international-priglashtet-na-onlajn-prezentacziyu-godovogo-doklada-prava-cheloveka-v-vostochnoj-evrope-i-czentralnoj-azii-v-2019-godu/>

Ключові слова: правозахисна діяльність, права людини, пандемія, коронавірус (COVID-19).

Ключевые слова: правозащитная деятельность, права человека, пандемия, коронавирус (COVID-19).

Key words: human rights activities, human rights, pandemic, coronavirus (COVID-19).

БІГНЯК ОЛЕКСАНДР ВАЛЕНТИНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри міжнародного та європейського права,
доктор юридичних наук, доцент*

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Завдяки динамічному розвитку інформаційних технологій активізувався пошук нових видів фінансових інструментів, що засновані саме на інформації. Таким фінансовим інструментом стала криптовалюта. Все більше людей відзначають відповідність криптовалюті відповідним бажаним критеріям. Питання використання криптовалюті в господарській та інвестиційній діяльності корпорацій остан-